

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON CONFEDERATION OF NORWEGIAN ENTERPRISE

Postadresse Postboks 5250 Majorstuen
NO-0303 Oslo
Norway

Adresse Adressen
Middelthuns gate 27
Oslo
Norway

Org nr. Org.no
NO 955 600 436 MVA

Telefon Telefonsif
+47 23 08 80 00
Telefaks Telefaks
+47 23 08 80 01

E-post E-post
firmapost@nho.no
Internett Internett
www.nho.no

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår dato 22.09.2011
Deres dato 13.04.2011
Vår referanse aen/359288
Deres referanse
201102995EO.MHG/bj

Sendes også per e-post lovavdelingen@jd.dep.no

Høringsuttalelse om forslag til styrking av lovgivningen om håndhevelse av industrielle rettigheter m.m.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er med rundt 20 000 medlemsbedrifter Norges største nærings- og arbeidsgiverorganisasjon. For medlemsbedriftene er regelverket om industrielle rettigheter, herunder håndhevelse av disse, viktig. Industrielle rettigheter utgjør en stor del av norske virksomheters verdier, og det er avgjørende å ha gode systemer for sikring og håndhevelse av disse. Derfor er Justisdepartementets forslag om styrking av håndhevelsesreglene velkomment og viktig for NHO. Forslaget er særlig velkomment ettersom problemet med krenkelsers av industrielle rettigheter dessverre er stadig tiltagende.

I hovedtrekk mener NHO at departementets forslag til styrking av de sivilrettslige håndhevelsesreglene er gode. De prosessuelle endringsforslagene er også gode. NHO er imidlertid skuffet over at ikke strafferammene heves til et nivå som er bedre tilpasset overtredelsenes alvorlighetsgrad.

Fastsettelsesdom

Det foreslås å tydeliggjøre at det er adgang til å avsi fastsettelsesdom ved overtredelse av industrielle rettigheter. NHO er enig i at det er en fordel at dette presiseres, slik det allerede er gjort i den nye varemerkeloven.

Vederlag og erstatning

Det foreslås at vederlag og erstatning skal kunne kreves ved immaterialrettsinngrep, herunder medvirkning til slike, etter den utmålingsregelen som gir gunstigst resultat for rettighetshaveren av følgende tre alternativ:

- rimelig lisensavgift samt erstatning for ytterligere tap som ikke ville oppstått ved lisensiering,
- erstatning for det økonomiske tapet, eller
- erleggelse av fortjenesten oppnådd ved inngrepet.

Ved forsettelige eller grovt uaktsomme inngrep, og ved medvirkning til slike, skal vederlaget og erstatningen tilsvare minimum det dobbelte av rimelig lisensavgift.

NHO mener det er et åpenbart behov for å styrke det sivile sanksjonsapparatet hva angår økonomisk kompensasjon. Forslaget til endringer i regelverket vil innebære en bevismessig lettelse for rettighetshaver. Det er ofte en bevismessig utfordring å dokumentere økonomisk tap, og da vil alternative utmålingsregler være et godt alternativ. NHO hilser derfor særlig velkommen forslaget om å kunne kreve at inngriper erlegger fortjenesten oppnådd ved inngrepet. Dette er et godt alternativ der det økonomiske tapet ikke lar seg dokumentere og der det heller ikke er lett å finne frem til hva som er en rimelig lisensavgift.

NHO mener videre at det er rimelig at det innføres en spesiell regel for de tilfeller inngriper har utvist forsett eller grov uaktsomhet, i form av at rettighetshaver kan kreve minimum dobbel rimelig lisensavgift. Dette vil formodentlig ha preventiv virkning, særlig om forslaget kombineres med en markant skjerpelse av straffehjemlene, se mer om dette nedenfor.

Forebyggende tiltak. Informasjon om fellende inngrepsdom

Adgangen til å beslutte forebyggende tiltak foreslås utvidet. Blant annet kan følgende tiltak besluttes, etter en forholdsmessighetsvurdering:

- tilbakekalling fra handelen,
- definitiv fjerning fra handelen,
- ødeleggelse, eller
- utlevering til rettighetshaver.

Dette kan også besluttes ved straffbart forsøk på inngrep. Tiltakene kan rette seg mot de krenkende produktene, materialer og hjelpemidler til å fremstille produktene.

NHO mener dette er gode forebyggende tiltak og støtter departementets forslag. Det er svært positivt at departementet erkjenner viktigheten av at regelverket på dette punkt er bedre harmonisert med EU-retten enn tilfellet er i dag.

Kostnadene forbundet med tiltakenes iverksettelse må som den klare hovedregelen dekkes av den tiltaket rettes mot; dersom ikke særlige grunner taler mot det. Det er viktig at dette fremgår eksplisitt av de aktuelle lovene.

Inngriper skal etter forslaget kunne pålegges å bekoste tiltak for å informere om dom i sak om immaterialrettsinngrep.

NHO mener dette er et godt forslag. Det kan være viktig å informere markedet om resultatet av en fellende dom for å søke å rette opp markedsforstyrrelser krenkelsen har ført til.

Straff

Når det gjelder straff, skal forsettelige og grovt uaktsomme inngrep være straffbare. Normalstrafferammen foreslås å være bøter og fengsel i ett år. Ved særlig skjerpende omstendigheter foreslås strafferammen å være bøter og fengsel i tre år.

NHO mener det er positivt at det foreslås at alle lover om industrielle rettigheter har skyldkravet grov uaktsomhet i tillegg til forsett.

NHO støtter også at strafferammene heves. Ved den heving av strafferammen som foreslås vil også forsøk på overtredelse være straffbart (i medhold av straffeloven § 49 jf § 2), noe som er bra. Likevel vil Norge fremdeles ha en for lav strafferamme. I Danmark er strafferammen seks år, og NHO har tidligere gitt uttrykk for at dette er et riktig nivå. Det vil innebære at strafferammen blir den samme som for grovt tyveri, noe som kan være en nærliggende sammenligning for de grove overtredelsene, som for eksempel piratkopiering.

NHO mener det er avgjørende at strafferammene skjerpes markant for de mest alvorlige krenkelsene, for å demme opp om denne raskt voksende kriminalitetsformen. Dette er også viktig for å vise omverdenen at antipiratarbeidet prioriteres, slik at Norge ikke påføres ytterligere omdømmetap på området.

I høringsnotatet uttaler departementet at inngrep i industrielle rettigheter først og fremst skal bekjempes ved sivilrettslige virkemidler. Dette mener NHO er en klar undervurdering av de samfunnsproblemer mange krenkelser av industrielle rettigheter innebærer. Disse krenkelsene undergraver det innovasjonsincitamentet det industrielle rettsvernet skal gi, noe som skader samfunnets evne til verdiskaping. Piratkopier kan dessuten ha store skadevirkninger på brukerne, noe som er et samfunnsanliggende, i tillegg til at den stadig voksende piratkopiindustrien unndrar store verdier fra skatt og avgift. De nyeste tollbeslagstallene fra EU viser nesten en dobling av beslag fra 2009 til 2010. EU har beregnet at beslagene tilsvarer verdier på over 1 milliard Euro. Dette illustrerer rettighetshavernes tap og viser at det er store verdier som unndras skatt og avgift.

Nye prosessuelle regler: rett til informasjon

Det foreslås nye prosessuelle regler om rett til informasjon etter begjæring i verserende inngrepssak eller egen sak. Disse reglene er foreslått inntatt som nytt kapittel i tvisteloven, og skal også gjelde ved opphavsrettsinngrep. Det skal, der det er rimelig grunn til å tro at det er gjort inngrep, kunne kreves gitt opplysninger om opprinnelsen og distribusjonsnettverket for de inngripende varene eller tjenestene. Opplysningene skal kunne avkreves i eller utenfor rettssak om inngrep, og pålegg foreslås å kunne rettes mot både inngriperen og visse personer som har hatt befattning med de inngripende varene eller tjenestene.

NHO mener dette er et meget godt forslag. Det vil gi rettighetshaver verdifull informasjon, som kan sette en mer effektiv stopper for de større og mer organiserte rettskrenkelsene. Det er liten hjelp i å ta en liten distributør så lenge produsent og importør fortsetter sin virksomhet via andre distribusjonskanaler.

Nye prosessuelle regler: tvungent verneting

For de fleste sivile saker om inngrep i registrerte industrielle rettigheter (unntatt ved inngrep i kretsmønster) foreslås det at Oslo tingrett skal være tvungent verneting. I dag er allerede Oslo tingrett tvungent verneting for spørsmål om gyldighet av registrering av industrielle rettigheter.

At alle inngrepssakene og ugyldighetssakene går for samme domstol, mener NHO innebærer en prosessuelt sett riktig forenkling og effektivisering. Dette vil dessuten gi en velkommen spesialisering. NHO mener likevel det bør utredes nærmere om en spesialdomstol vil være

en bedre løsning. Spesialdomstolens kompetanseområde kunne i så fall omfatte saker om registrerte industrielle rettigheter, øvrige immaterialrettigheter og konkurranserett. Disse sakene gjelder markedsforstyrrelser. Dette i seg selv skaper behov for rask avklaring, slik at uavklarte rettsspørsmål gjør minst mulig skade for den krenkede virksomheten. Det er innen disse rettsområdene i større grad enn for andre saker nødvendig at den dømmende instans besitter kompetanse utover den rent rettslige, særlig om økonomiske og tekniske forhold. Hvorvidt spesialiseringen bør skje ved etablering av særdomstol eller ved regler om tvungen verneting bør vurderes nærmere. Våre nordiske naboland har valgt ulike grader av spesialisering innen domstolssystemet, som det er verdt å se nærmere på.

Endring i sanksjonsreglene for liknende rettigheter

Det foreslås å ta inn sanksjonsregler også i foretaksnavneloven og markedsføringsloven, som beskytter liknende rettigheter. NHO støtter forslagene, men mener nedslagsfeltet kan utvides på enkelte punkt.

NHO mener gode grunner taler for at de foreslåtte sanksjonsreglene for overtredelse av etterlikningsbestemmelsen i markedsføringsloven § 30 også bør gjelde overtredelser av bestemmelsene om bedriftshemmeligheter og tekniske hjelpemidler (hhv §§ 28 og 29). De interesser disse bestemmelsene skal beskytte er svært sammenliknbare med andre rettigheter behandlet i denne høringen. Det samme gjelder bestemmelsen om god forretningsskikk i § 25, som i mange sammenhenger utfyller og supplerer de rettigheter høringen gjelder.

NHO reiser videre spørsmålet om ikke forskriften om beskyttelse av opprinnelsesbetegnelser, geografiske betegnelser og betegnelser for tradisjonelt særpreg på næringsmidler også bør inneholde sanksjonsregler, selv om krenkelse av slike betegnelser hittil ikke har vært et problem. Det samme gjelder bestemmelsen om geografiske betegnelser for vin og brennevin i markedsføringsloven § 31. Når først sanksjonsregelverket for industrielle rettigheter og liknende rettigheter gjennomgås bør *hele* regelverket omfattes, uavhengig av om området er spesielt utsatt for krenkelser per i dag. Den dagen disse rettighetene krenkes, vil behovet for et godt sanksjonssystem være like stort som for krenkelser av andre rettigheter behandlet i denne høringen.

Grensekontroll

Departementets forslag inneholder ingen forslag når det gjelder grensekontroll. NHO mener det er naturlig å se håndhevelsreglene i sammenheng med grensekontroll. Krenkelser av industrielle rettigheter er ofte et grenseoverskridende problem, typisk ved at ulovlige kopier produseres i utlandet og importeres til Norge, eller ved at Norge brukes som transittland. Norge bedret i 2007 grensekontrollen ved at tollmyndighetene ble gitt hjemmel til å gi informasjon til rettighetshavere om mistenkes å være ulovlige produkter på vei inne eller ut av landet (tolloven kapittel 15). Dette innbar en tilnærming til EUs regelverk for tollkontroll. NHO mener at tiden nå er moden for ytterligere harmonisering av regelverket.

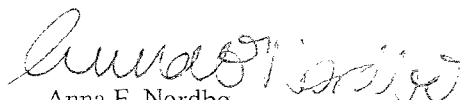
- Det er ingen grunn til at ikke også varer i transitt kan holdes tilbake av norske tollmyndigheter, slik tilfellet er for tollmyndighetene i EU-landene. Dette betyr at Norge fremdeles er hullet i nettet for import til EØS av varer som krenker immaterialrettigheter. Omdømmehensyn tilser at dette hullet tettes.

- I henhold til dagens regelverk må rettighetshaver skaffe en midlertidig forføyning for tilbakehold av varer som krenker immaterialrettigheter og som er beslaglagt av tollmyndighetene. Rettighetshaver har kort tid på seg til å skaffe forføyningen, og prosessen krever tid og penger. EU har et forenklet system for anmodninger om tollmyndighetenes bistand, der domstolene ikke involveres for selve anmodningen. Tollmyndighetene behandler selv anmodninger fra rettighetshavere, noe som innebærer en forenkling og kostnadsbesparelse for de private partene. NHO ber departementet vurdere å innføre et slikt system, etter modell fra EU.
- Etter dagens regelverk kreves eksplisitt samtykke fra vareeier for destruksjon av tilbakeholdte varer, alternativt rettslig beslutning. Toll- og avgiftsdirektoratet ønsker, etter EU-modell, å kunne innhente samtykke fra vareeier etter en forenklet prosedyre, typisk samtykke gitt ved passivitet. Systemet åpner for destruksjon selv om det ikke er fastslått immaterialrettskrenkelse. NHO støtter forslaget, som løser saker der vareeier ikke er å få tak i eller ikke ønsker å samarbeide.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Næringsjuridisk avdeling

Ingebjørg Harto
Avdelingsdirektør

Anna E. Nordbø
Advokat